

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/321
Toplantı Tarihi/Sayısı : 14.2.2024/38
Karar Numarası : 2024/135
Başvuran : A. Ö.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Nazilli E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın bir önceki bulunduğu ceza infaz kurumuna yönelik çeşitli iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Nazilli E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan okuryazar olmayan kişilere karşılık beklemeden yardımcı olması sebebiyle uyarıldığını ve açıkça tehdit edildiğini, koğuşunun sıklıkla değiştirildiğini,

b. Kurumda gerçekleşen bir kavgayı ayırırken yaşanan olaylar sebebiyle hakkında haksız bir şekilde disiplin süreci başlatıldığını,

c. Kantinde ürünlerin gramajının eksiltildiğini bu şekilde ek gelir sağlandığını, Kurumdaki yemeklerden taş çıktığını, konu hakkında şikayette bulunmak üzere dilekçe yazmasının engellendiğini, ilgililer hakkında suç duyurusunda bulunsa da sürüncemede bırakıldığını,

ç. Aydın Devlet Hastanesine kalp rahatsızlığı sebebiyle ameliyat için zorunlu sevkinin yapıldığını, bu süreçte eşyalarının kaybolduğunu bunu takiben Elmalı T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna sevki sırasında eşyalarına el konulduğunu,

iddia etmekte ve mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir.

3. Muhatap Nazilli E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuran, her ne kadar sürekli olarak odasının değiştirildiğini öne sürmüş ise de Kurumda bulunduğu yaklaşık 3 yıl içerisinde 3 kez koğuş değişikliğinin yapıldığı, ekte yer alan koğuş değişikliği tablosundan da anlaşılacağı üzere hükümlünün geçici olarak izolasyon koğuşlarına alındığı, yapılan test sonuçları ya da belirli süre sonucunda tekrar bulunmuş olduğu odaya alındığını,

b. Başvuranın Kuruma alındığı günden beri 382 adet dilekçe yazdığı, yazmış olduğu bu dilekçelerde bir çok kez kurum veya kuruluşları suçlamaya yönelik beyanlarda bulunduğu, ayrıca son zamanlarda Kurum personeli ve Kurum işleyişi hakkında da asılsız iddialarla Kurum görevlilerini ve Kurumu zan altında bıraktığı, yine bu asılsız iddialar ile görevli memurları oyalayarak görevlerini yapmalarına engel olduğu, bunların dışında şimdiki kadar kalmış olduğu koğuşlarda diğer hükümlüler adına dilekçeler yazarak bu dilekçeler karşılığında

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

hükümlülerden sigara, tütün, makaron vb. gibi eşyalar elde ettiğine ilişkin kuvvetli duyumlar alındığı, odada bulunan hükümlüler ile görüşüldüğünde bu eylemi açıkça dile getiremediklerinin anlaşıldığı, başvuran her ne kadar kendi koğuşunda bulunanlara dilekçe yazdığını beyan etmiş ise de hükümlünün farklı koğuşta bulunan hükümlülere de dilekçe yazdığı yazı ekinde bulunan disiplin soruşturması neticesinden anlaşılacağı,

c. Başvuran kavga sebebiyle almış olduğu disiplin cezasının her ne kadar haksız olarak kendisine verildiğini beyan etmiş ise de aynı odada bulunan hükümlü ve tutuklulardan alınan ifadeler ve adli raporlar neticesi göz önünde bulundurularak başvuranın 3 gün hücreye koyma cezası ile cezalandırıldığı hususunun kayıtlar tetkikinden anlaşıldığı,

ç. Başvuran, Kurum kantininde ürünlerin gramajının eksiltilerek ek gelir sağlandığını beyan etmiş ise de, Kurumda paketlenmiş ürün haricinde ürün satışının yapılmadığı tüm ürünlerin kapalı paket olması sebebiyle gramaj eksiltme ya da ürün çıkartma gibi bir durumun söz konusu olamayacağı ayrıca Kurum kantininde satışı yapılan ürünlerin konsinye sistemiyle alındığı, yemeklerde taş çıktığı ve bu konuda dilekçe yazmasının engellendiği iddiasının ise mümkün olamayacağı, yemeklerden her gün düzenli olarak numunelerin alındığı ve bunların Kurum buzdolabında 3 gün süreyle saklandığı, ayrıca yemeklerle alakalı diğer hükümlü tutuklulardan herhangi bir şikayet bulunmadığının anlaşıldığı,

d. Başvuranın eşyalarına el konulduğunu beyan ettiği iddiasına yönelik yapılan araştırmada, başvuranın Aydın Devlet Hastanesine kontrol için gidip geldiği sırada herhangi bir eşyasına el konulmasının söz konusu olmadığı, ayrıca başvuranın Elmalı T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakil olduğu, Kurumda bulunan eşyalarının nakil günü hazır edildiği ancak başvuranın eşyasının çok olması ve ring aracının kapasitesinin yetersiz olması sebebiyle eşyalarının büyük bir kısmının Kurumda kaldığı,

e. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 4/3/2016 tarihli ve 95895915-913/28404 sayılı Genelgesinin 5'inci maddesinin a ve b fıkraları gereğince başvurana nakil esnasında kalan eşyalarının akıbeti sorulup fazla eşyayı ring aracıyla götüremeyeceği için kargo ile karşı ödemeli olarak kendisine ücreti karşılığı (*Maddi durumu iyi olmayan hükümlüler nakil giderken, yanlarında götüremedikleri eşyalar eğer 50 kilodan az ise kargo bedeli ilgili kurum ambar birimi tarafından karşılanır. 50 kilodan fazla olanlar karşı ödemeli olarak ödemeyi kabul etmesi halinde kendisine gönderilir.*) gönderileceği hususunda bilgi verildiği, gittiği kurumdan dilekçe yazması istendiği, başvuranın bunun üzerine kalan eşyalarının Aydın'da bulunan ailesine haber vererek onlara teslimi için dilekçe yazacağını belirttiği, başvuranın eşyaları hakkında kendisine ya da ailesine teslim edilmesi ile ilgili talebi olması halinde Kuruma dilekçe yazarak bildirmesi gerektiği, hususları ifade edilmiştir

4. Başvuran, cevabi yazısında iddialarını tekrarlamış, muhatap Kurumun cevabi yazısında yer alan hususların gerçeğe aykırı olduğunu belirtmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı" başlıklı 17'nci maddesinde; "Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz..." hükmü yer almaktadır.

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir. Kanun'un 17'nci

maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; "özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği" hükme bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 65'inci maddesinde; "Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir." hükmü bulunmaktadır.

8. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi: "(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir." hükmünü içermektedir

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda, başvuranın iddia ve talepleri, muhatap İdarenin yanıtları, konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

11. Her türlü muamele, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 3'üncü maddesi anlamında kötü muamele kapsamına girmemektedir.

12. İdarenin uyulmasını emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumların kusurlu olarak ihlâl edilmesi halinde mahpusun eyleminin niteliği ile ağırlık derecesine göre disiplin cezaları uygulanmaktadır. Nitekim, 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Kanun'un "Disiplin cezalarının niteliği ve uygulama koşulları" başlıklı 37'nci maddesi; "(1) Hükümlü hakkında kurumda, düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından kanun, (...) yönetmelikler ile idarenin uyulmasını emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumları, kusurlu olarak ihlâl ettiğinde, eyleminin niteliği ile ağırlık derecesine göre Kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanır." hükmünü haizdir.

13. Öte yandan, mahpusa kasıtlı bir biçimde verilen disiplin cezalarının süreklilik gösterdiği takdirde kötü muamele yasağının asgari eşiği aşılabilmektedir. Nitekim Anayasa Mahkemesi (AYM), kasıtlı biçimde açıldığı iddia edilen disiplin soruşturmalarıyla verilen toplam yirmi sekiz gün oda hapsi cezasını değerlendirirken korumasız ve zayıf durumdaki kişinin sistematik şekilde cezalandırılmasının kişide elem ve korkuya yol

açabileceğini vurgulamaktadır. Mahkemeye göre, bu durum kişinin ruhsal bütünlüğü ile onurunu zedeleyerek kötü muamele yasağının asgari eşiğini aşacaktır (AYM, *Bayram Tuğrul Yıldırım ve Hasan Yıldırım Başvurusu*, B. No: 2014/5280, 24/5/2018, para. 74-77).

14. Başvuran, daha önce bulunduğu ceza infaz kurumunda sürekli koğuşunun değiştirildiğini ve haksız yere disiplin cezalarına maruz kaldığını iddia etmiştir. Muhatap Kurumdan elde edilen bilgi ve belgeler incelendiğinde; başvuranın bulunduğu koğuşta başka bir hükümlüyü darp etmesi ve diğer mahpuslara yardım etmesi karşılığı menfaat elde ettiği kanaatinin olduğu nedenleri ile disiplin cezasının bulunduğu, koğuşunun yalnızca 3 kez değiştirildiği anlaşılmıştır. Bu kapsamda Kurum tarafından gönderilen cevabi yazı ve ekleri incelendiğinde, başvuran hakkında verilen disiplin cezalarının ceza infaz kurumunda düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması gerekçesiyle verildiği, hak ihlaline varan bir uygulamanın mevcut olmadığı değerlendirilmiştir.

15. İhlal iddiasında bulunan kişinin iddialarını ispat etmesi genel kural olduğundan hukuki ve fiili deliller ile desteklenmeyen başvurular da açıkça dayanaktan yoksun kabul edilmektedir. Anayasa Mahkemesi (AYM), ispat yükümlülüğü başvurana ait olmasına rağmen başvuran tarafından soyut şekilde birtakım hükümlere atıfta bulunulması ancak söz konusu hükümlerin nasıl ihlal edildiğinin açıklanmaması ve ispatlanmaması durumunda başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir (AYM, *Muhittin KAYA*, B. No: 2013/1213, 04/12/2013, para. 32).

16. Başvuranın bir diğer iddiası Kurum kantininde ürünlerin gramajının eksiltildiği ve bu şekilde ek gelir sağlandığı, Kurumdaki yemeklerden taş çıktığı, bu konu hakkında şikâyetle bulunmak üzere dilekçe yazmasının engellendiği yönündedir. Muhatap Kurum iddialara karşılık olarak, Kurumda paketlenmiş ürün haricinde ürün satışının yapılmadığını tüm ürünlerin kapalı paket olması sebebiyle gramaj eksiltme ya da ürün çıkartma gibi bir durumun söz konusu olamayacağını ayrıca yemeklerde taş çıktığı ve bu konuda dilekçe yazmasının engellendiğini belirttiği iddiasının ise mümkün olamayacağını, yemeklerden her gün düzenli olarak numunelerin alındığını ve bunların Kurum buzdolabında 3 gün süreyle saklandığını aktarmıştır. Ayrıca başvuranın Kuruma alındığı günden itibaren 382 adet dilekçe yazdığı ifade edilmiş, dilekçelerden bazıları yazı ekinde Kurumumuza sunulmuştur. Yapılan incelemede başvuranın söz konusu iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilmez bulunması gerektiği değerlendirilmiştir.

17. Başvuranın diğer iddiası hastane sevkine gittiği sırada eşyalarının kaybolduğu ve Elmalı T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakil olduğu sırada Nazilli E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu tarafından eşyalarına el konulduğu yönündedir. Muhatap Kurum, başvuranın eşyalarına el konulduğunu beyan ettiği iddiasına yönelik olarak gerekli kontrollerin yapıldığını, başvuranın herhangi bir eşyasına el konulmasının söz konusu olmadığı, ayrıca başvuranın Elmalı T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakli sırasında Kurumda bulunan eşyalarının hazır edildiği ancak başvuranın eşyasının çok olması ve ring aracının kapasitesinin yetersiz olması sebebiyle eşyalarının büyük bir kısmının Kurumda kaldığı, bunun üzerine başvurana eşyalarını alabilmesi için gerekli bilgilendirmenin yapıldığı aktarılmıştır. Başvuranın iddiası muhatap Kurumundan edinilen bilgi ve belgeler ışığında değerlendirildiğinde başvuranın iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilmez bulunması gerektiği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

14/2/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

İsmailAYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye